

פנינים יקרים

מתורת רבותינו הקדושים מביאלא

- ליקוטי אמרים ככתבם וכלשונם מספרי רבותינו הקדושים •

פרשת ויחי

איזה דבר בתורה בחריפות ועמקות, נפשו שוקקה להגידו תיכף בפני אחרים. אבל ח"ו לעשות כן, כי אז תורתו עדיין יין מגתו, שאינו טוב לשתיה. ואך כעבור איזה זמן, אחר שתעבור התפעלותו מכל וכל, ויתיישב בדעתו היטב מהו התכלית הנרצה מהדושי תורתו, אז יהיה הדושו בבחינת יין ישן, ויוכל להשקותו לזולתו.

והנה יש שאדם מבקש מחכירו שילמדנו חכמה, וזה אינו רוצה מחמת יראה פן יתפעל מחכמתו ויבוא לידי יוהרא, הרי כוונתו לענוה. אולם חכירו שאין יודע כוונתו, מחזיקו לגאה שאינו לפי כבודו ללמוד עימו. אבל האמת הוא להיפך אלא שהוא בהסתר. אולם כאשר אחר כך יקבע חכם זה בלבו מדת הענוה האמיתית שלא יבוא לידי יוהרא וילמדנו, אז יתגלה האמת לעין כל שאינו גאה. הרי שהתגלות האמת הוא על ידי ענוה.

והנה יעקב היה עמוד האמת, אלא שהסתיר את תורתו לפי שהיה מדת אמת, שהוא בחינת הסתר... [וכו']. עד שנולד יוסף הצדיק, ועל ידי יוסף נתגלה תורתו לכל השבטים, כי יעקב היה סוד וכו' ירא היה שלא יזיקנו בניאות והתפארות, וכו' אולם יוסף הצדיק היה סוד חבית סתומה, סוד ענוה וכו' ונתן בו יעקב את

• דברי בינה •

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. וזה פירוש "שכיון שנפטר יעקב אבינו עליו השלום נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד", היינו, שעיניהם ולבם של ישראל שהם תרי סרסורא דעבירה ח"ו, פעל יעקב אבינו עליו השלום בעצם קדושתו ותפלתו בהשבע עשרה שנה שהיה במצרים – שהשריש כח קדושתו בישראל, והקביע בתוכם אשר גם אחרי פטירתו יהיו עיניהם ולבם סתומין והתומין, שלא יהיה בהם פגם ח"ו.

עמוד שפד

• אדון עדות •

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. וידוע שיעקב היה מדת אמת, ובזוהר הקדוש נקראת מדה זו בשם חותם. והטעם, לפי שהותם מורה על הסתר כדבר החתום, ועיקר אמת רק בהסתר, והתגלות שלו על ידי ענוה. ונסביר קצת, הנה התורה צריכין ללמדה לשמה ולא להתפאר חלילה, וממילא שאין לאדם לגלות תורתו לאחרים, אלא אם כן ישער בנפשו היטב שלא יתפעל ממה שיראו את חכמתו שהוא יודע יותר מהם. ולכן נמשלה תורה ליון, כי שני יינות יש, יין מגתו ויין ישן. והנה אדם המחדש

רצה לומר מרב חכמה, כי זקן' נוטריקון זה קנה חכמה' ועי' קידושין לבג, לא יכלו לראות שום רע בישראל אפ' לו בפושעי ישראל – וכמו שכתב רש"י שברכם אף על פי שלא היו ראויים לברכה.

פרוש שיחיו זמנים שבני ישראל לא יהיו ראויים – כי מצד אהבת ישראל צריך לראות במעלותיהם הטובות שהם מלאים מצות כרמון.

ולא די בזה, אלא גם "ויגש אותם אליו", שמקרבם אותם אליו יתברך ומחזירם למוטב, וב מה: "זישק להם", מלשון 'על פיך ישק כל עמי' ולעיל מא מו, שמשפיע להם פרנסה ודי מחסורם אשר יחסר להם.

עמוד קפח

• חלקת יהושע •

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים. (מט א)

כמו שאמר יעקב אבינו ע"ה לשבטי י-ה: "האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים", כי יעקב אבינו כלול נשמות ישראל עד סוף כל הדורות, וכאשר יזרום וציום על קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול תורה ומצוות, אז ככל עת כאשר ישראל מקיים התורה נתעורר כה יעקב אבינו ע"ה, כמו בחיים שאחד קורא לחברו בשמו שיבוא אצלו. אשר יקרא אתכם באחרית הימים, כאשר תקיימו ותלמדו תורה, אז תקראו אותי בשמי על ידי זה, ויתעורר נשמת ישראל סבא.

מאמרים עמי ג

יינו, כפירש"י בפסוק 'כי בן זקונים הוא לו' שכל מה שלמד ממש ועבר מסר ליוסף, והמעם 'כי בן זקונים הוא לו' לשון זקנה רומז ליושן, שיעקב היה בטוח שיינו יגיע בו למעלת יין ישן, ולא יהיה יין מגתו, ולכן נתן בו את יינו חתום בגושפנקא דיליה, חותם האמת. [וכו']

והנה הבעל הטורים פירש 'ויחי יעקב' שעיקר חייו היו רק ל"ד שנה כמספר ויחי' היינו י"ז שמלידת יוסף עד מכירתו, וי"ז האחרונות שחי במצרים, עי"ש. ולפי דרכנו י"ל הטעם, לפי שיעקב היה עמוד התורה, וכל מגמתו היה רק להרבות תורה בעולם, אלא שמחמת וכו' מדת אמת שהוא בחינת הסתר, לא היה יכול לגלות תורתו רק על ידי יוסף, שהוא היה החבית והצנור שלו שבו נתיישן היין, ולכן לא היו חיים רק בעת שהיה עמו בצוותא חדא.

עמוד סט

• ישועות אברהם •

ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות וגו'. (מח ו)

יש לבאר על פי מעשה שהיה אצל הרב הקדוש מנעשכ"ז שקירב בעל עברה, כששאלוהו מדוע מקרבו, השיב: שהינו יודע כל מה שעשה וחטא מיום הולדו, אבל הקדוש ברוך הוא הרי אינו רואה עליו רעה, כמו שנאמר "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" [במדבר כג כא], אם כן מי שיש לו אהבת ה' ודבוק בו גם כן אינו רואה עליו רע.

וזהו "ועיני ישראל" הם צדיקי הדור, כמו 'עיני העדה' ושם מו כד, "כבדו מזוקן"

• זאלה הדברים שנאמרו לדוד •

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם

באהרית הימים. (מט א)

מזקנים אתבונן כי המה ציוו לבניהם

אחריהם רק על השרשים שהיא

לקיים התורה והמצוה והעבודה ביראה

ואהבה, [וכו.]. יעקב אבינו ע"ה זי"ע סבא

קדישא, נאמר בו "האספו ואגידה לכם את

אשר יקרא אתכם באהרית הימים" על דרך

"ושם דרך אראנו בישיע אלקים" [תהלים ג כג]

שהוא שורש לכל התורה והעבודה והמצוה

והאמונה, שהוא ראשון והוא אחרון, והוא

סוד התורה שנרמז באהרית הימים שהיתה

קודם בריאת העולם, "וזאת התורה לא

תהיה מוחלפת" ותהיה גם אח"כ, והוא

תכלית כל הימים. ושכמי ה' הבינו כל זאת

וקבלו עליהם והשיבו אותו "שמע ישראל ה'

א' ה' אחד".

היא בהשרשים תורתינו הקדושה "עיני חיים

היא למחזיקים בה" [משלי ג יח]. וכאשר בעין

חיים באם שרשיו רטובים ונטועים על פלגי

מים, שהוא התורה שנמשלה למים [בבא קמא

יז,] אזי גם "יעלהו לא יבול" [תהלים א ג]. ואמרו

חכמינו זי"ע זכרונם לברכה [סוכה כא:]: אפילו

שיחות חולין של תלמידי חכמים צריכין

לימוד. לכן העיקר הוא אמונה בה' בלב

תשב"ד

יְבִרְךָ אֶת הַנְּעָרִים וְגו'. (מח טז)

סיפר מרן הדברי בינה זצ"ל:

מרן היהודי הקדוש זיע"א, היה נוהג להסתכל לעת ערב על התינוקות של בית רבן החוזרים מבית ספרם. והיה אומר, שטוב לראות את המלאך הוולך לקראת תינוקות של בית רבן החוזרים מבית ספרם, ומברך אותם "לך אכול בשמחה לחמך".

תולדות אדם (פרשת שמיני): "על דרך משל, מתינוק שאביו נותן לו דבר קטן להשתעשע, אף שהדבר שנותן לו הוא דבר קטן מאד לגבי אב, וברצון האב יש גם כן שיתן להתינוק דבר יקר, מכל מקום אינו נותן לו רק דבר קטן, מפני שהתינוק מוצרך שכלו משתעשע בדבר הקטן הוא יותר מדבר גדול. כמו כן אנו מתפללים לה' על חסרון צרכי הגוף - אף על פי שדבר זה הוא יקט מאד, מכל מקום אנו משתעשעים בזה לקוצר יד שכלינו".

"ילמד אדם בניו הקטנים ויחנכם לענות אמן, ומיד שהתינוק עונה אמן, יש לו חלק לעולם הבא, וצריך שיחנכם לעמוד באימה וביראה, ואותם שרצים ושבים בבית הכנסת בשחוק, מוטב שלא להביאם כלל לבית הכנסת". (מתוך מכתב אדמו"ר זצ"ל, בסוף חלקת יהושע עמ' רנה)

וכמאמר הכתוב (ישעי' ח ז) "וחכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וגו', בראותו ילדיו מעשה ידיו וגו'. כי אם יש הסתרת פנים, אז אפילו מעשי ילדות, מה שישראל עושין בקטנות הדעת, חשוב גם כן לפניו

יתברך איזה התעוררות שמתעורר אז האדם לעבודתו יתברך. (דברי בינה וירא)

רבינו הקדוש מלענטשנא אמר: שצריך ללמוד שלשה דברים מתינוק, האחד, שכשהוא רוצה דבר הוא בוכה. השני, כאשר הוא מקבל, מיד הוא יוצר ממצב בכיה לשמחה. והשלישי, שאינו הולך בטל, וכל הזמן עסוק וכו'. ודברי פי חכם חן. (תורת הרה"ק מלענטשנא עמ' קט)

חלקת יהושע (פרשת ויקרא עמ' א): "א' זעירא איתא בספרים: שמרמו שלומדים עם התינוק שמתחילין פרשת ויקרא, להבין למה דוקא פרשת ויקרא. כי הנה איתא בשם צדיקים שג' דברים צריכים ללמוד מן ילד: אחד, שבוכה על כל דבר. שמרמו שצריכים על הכל לבקש מן השי"ת. ושנית, שיקר אצלו הזמן. וג', שהוא בשמחה".

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: "אז"ז מרן הדברי בינה זיע"א, היה נוהג בכל יום לענות אמן על הברכות - כמנין אמן. אף שהיה עסוק עד מאוד, עם כל זאת היה נוהג שהיו נכנסים לחדרו ילדים בכל יום קודם לכתו להתפלל, והיו אומרים לפניו הברכות, וענה אחריהם. ובזכות זה נתן להם 'קופיקות' - מטבעות קטנות, שכן טרחתם שבאו לביתו לומר הברכות. ובה בודאי המתיק דינים, שהרי בזכות תינוקות של בית רבן העולם עומד, ועל כן גדול מאוד גם כן עניין אמירת אמן אחריהם, כי הרי לא חיפש אחר אנשים צדיקים וזקנים, אלא דווקא תינוקות של בית רבן.

פתגמי

קדישין

אַחֲלֶקְם בַּיַּעֲקֹב - אותה מידה של קפדנות שבהם, אחלק להם במידה ובמשקל, שיתמשו בה רק בעת הצורך. רבי יעקב יצחק מביאלא, דברי בינה

מאובצרו של הרה"ח חיים שלום פרש"ל

שביארנו, שלכל יהודי ישנו כח מלכות והשפעה המיוחד לו לבדו, שבו יכול הוא להשפיע אף לאביו ולאמו ולשאר משפחתו, אף אם הם אינם עומדים במצבו, רק כיון שהוא הרים את עצמו, משפיע הוא להם בזה.

פרשת וישב

• תורת הרה"ק מלענטשנא •

ויברכם ביום ההוא לאמר.

מה תלמוד לומר "ביום ההוא" – שבירכם בכרכת הביטחון, שלא ידאגו דאגת מחר. "לאמר" שיהיו רגילים לומר בכל זמן ועידן "ברוך ה' יום יום".

עמוד כז

• תולדות אדם •

והעליתם את עצמותי מזה אתכם. (נ כה)
אך ענין דבר זה הוא: כי הנה יוסף היה משפיע שפע לכל העולם, כמאמר הכתוב "יוסף הוא המשיביר וכו'". ובוודאי היה כוונת יוסף לטוב, שעל ידי השפע יבואו האומות העולם לדעת את ה'. אמנם המצרים השתמשו בשפע זו לצורך תאוות רעות, ועל ידי זה קלקלו השפע שקיבלו.

ודרך הצדיק קודם הסתלקותו, לצוות ליוצאי חלציו, או להאנשים הדבקים אצלו, שיתקנו מה שרצה לפעול בזה העולם. לזה ציוו יוסף קודם הסתלקותו "והעליתם את עצמותי מזה אתכם", היינו, עצמותי וכוונתי בדבר מידתי, להשפיע מהשפיעתי רק לעושי רצון השם יתברך, ולתקן מה שנתקלקלו בידי מצרים. וזהו כוונת 'מזה אתכם'.

פרשת בשלח עמי עט

תמים בלתי הקירות ה"ו, ובתורת ה' ובמצותיו ביראה ובאהבה בלימוד התורה בכתב ובע"פ ובעשיית המצות ובדביקות לתלמידי חכמים וביראת ה', ובוזה באים לדביקות הבורא ברוך הוא, ובוזה באים לתיקון כל המדות במחשבה דיבור ומעשה, כפי אשר האיר עינינו רוח אפינו משיה ה' **בעל שם טוב ע"ה זי"ע.**

מתוך צוואת רביה"ק מפארצווא אות יב

• דברי בינה •

אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל. (מט ז)
וזהו הפירוש "אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל", היינו, שמדתם מדה הגבורה והקנאה בעוברי רצונו יתברך, יתחלק אצלם שוה בשוה, בכל המעשים ובכל המקומות, ולא כמו שהיה אצלם עד הנה, שאצל דינה נתלכשו במדה הקדושה, ולא אצל יוסף כנ"ל. רק המדה הקדושה הזאת ימשיכו על כל ישראל, שכל אחד ואחד מישראל יקבל חלק מחלק מבחינת מדתם, ויתנהגו עמה אצל כל אחד בשוה.

עמוד שצ

• מנבשד טוב •

איש אשר כברכתו ברך אותם. (מט כה)
כמו שמצינו בכרכת יעקב אבינו לבניו שברך את כל אחד משבטי ישראל בענין השפעה המיוחד לו, וכנאמר "וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אותם". היינו שיעקב אבינו ברך לכל אחד ואחד מהשבטים בכרכה המיוחדת והמסוימת לו, באותו העניין שבו מתייחד כוחו. והוא כמו